ПРОГРАМА ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

ИЗПИТЪТ Е ПИСМЕН С ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ 4 ЧАСА

Целта на изпита по български език е да се проверят познанията на кандидат-студентите върху правописната, пунктуационната и граматическата норма на съвременния български език, да се оценят уменията им за изграждане на текст.

Всеки изпитен вариант съдържа три задачи. Първата задача включва текст, в който са допуснати правописни и граматически грешки при изписването на думите, при употреба на главна и малка буква, на пълен и кратък член, на задължителни падежни форми при местоименията, на бройни форми за множествено число при съществителните от м.р. и т.н. Изреченията се преписват, като се отстраняват правописните и граматическите грешки. Втората задача е пунктуационна. Тя също съдържа текст, в който са пропуснати препинателните знаци. Текстът се преписва, като се поставят пропуснатите препинателни знаци, без да се променят границите на изреченията. Третата задача изисква да се напише текст в рамките на 2 страници по дадена тема с най-обща морално-етична, социалнополитическа или културологична проблематика. Тя не е пряко свързана с изучавания в училище литературен материал, а по-скоро отразява общата култура на кандидатите.

Задачите изискват спазване на нормите на съвременния български книжовен език, регламентирани от „Официален правописен речник на българския език“ (София, изд. „Просвета“, 2012 г.). Изпитът включва учебно съдържание, заложено в програмите и учебниците по български език за IV – X клас на СОУ. За подготовка може да се използват тестовете от поредицата „Езикова култура“, включваща разсекретени варианти на кандидатстудентските изпити по български език в ПУ „Паисий Хилендарски“, справочникът „Правопис и пунктуация на българския език. Основни правила“, издателство „Просвета“, София, 2011 г., както и книгата на Теофана Гайдарова „Новото в новия правописен речник“, издателство „Контекст“, Пловдив, 2015 г.

Примерен вариант
на кандидатстудентския изпит по български език

Зад. 1. ***Препишете изреченията, като отстраните допуснатите граматически и правописни грешки.***

Във яворовата поезия в същност доменират два напълно обусобени образи на любовта – расположени и като че не пронецаеми. Прослувутите „две души“ на Яворов обичат по два съвсем различни начини. Едната душа е остремена поривно на горе, към някакво не земно, ангелско същество. Тя търси причистване във накакъв бесплътен обект, чрез напълно плътоническо чуство, което има смисъл повече на нравствен катарзиз, отколкото на реялно любовно изживяване. Другата душа е остремена надоло. Тя е падаща, греховна. Любимата е зовяща „знойна плът“, искушаваща и греховна, плътски активна. Любовното чувство е не просто плътско, но и позорно, изживява се като нравственно падение и пристъпление. Първото възприятие на любовта срещаме в най-чист вид във лирическият цикал, свързан със Мина. Второто – в „Царици на нощта“, „Чудовище“, „Стон“ и др. Първата душа на Яворов обича християнски, втората – езически. Не е случайно, че първия лирически вид на любовта у Яворов има почти религеозен характер, любовта е изживявана чрез християнски обрядни категорий, любимата е видяна като мадона, ангел, серафим. Второто възприятие е стилизирано в духа на езическата античнос, волночувственно, с характерният за епохата интерес към залезно-декаденския разгул на древния Рим.

Би могло да се каже, че житейския трагизъм на Яворов проистича от неспособноста му да съедени полярно разложените в неговата поезия любовни същностти. Но тази полярност и двойнственност във възприятието на любовта е свидетелство за реалния му жизнен драматизъм и трагизъм.

Зад. 2. ***Препишете текста. Поставете пропуснатите препинателни знаци, без да променяте границите на изреченията и абзаците.***

Случи се из пътя тъй че на едно-две места Нейчо можа да се прехвърли от една каруца на друга и току-речи без да върви можа да стигне до мястото гдето от шосето се отделяше пътят за тяхното село. Като остана сам той се спря и се замисли по баира ли да мине или по дола. Все валеше сняг наоколо беше пусто тихо. И докато уж беше спокоен отведнъж пак го обзе страх. Да мине по баира вълкът може да е там. Ако тръгне из дола мястото е глухо затулено да му се случи нещо никой няма да го види да вика никой не ще го чуе. Той реши да върви през баира.

Миг след миг крачка след крачка страхът му растеше. Спомни си че на Сираковата мелница един селянин беше разправял че също като него една сутрин срещнал вълк а следобед като се върнал намерил го че лежи на същото място сложил глава на предните си крака като куче. Човекът бил с кон позаобиколил вълкът не се помръднал. Гледал го само и въртял очите си след него тъй че се виждало и червеното изпод клепачите му. Да седи тъй ще мина и аз мислеше си Нейчо ами ако стане. Над полето се спущаше мъгла всеки бурен всяко черно петно се струваше на Нейчо че се движи че е вълк. Спря се и не се решаваше да направи ни крачка напред. Поозърна се насам-нататък и като подгонен от нещо върна се и пое сега пък пътя към дола.

По шосето задрънка каруца и зарадван Нейчо се обърна каруцата спря пак там гдето пътят се разделя. Слезе един човек и тръгна насам а каруцата продължи пътя си по шосето. Един човек идеше сред снега към Нейчо висок едър с бял нов кожух с нови навои. Крачеше широко подпираше се някак изотдалеч с тоягата си

като владика. Като дойде по-близо и видя големите му мустаци и червеното му лице Нейчо позна че е Костадин от тяхното село. Той беше заможен човек ходеше на лов.

Нейчо какво правиш тука викна му той с гърлестия си глас. Какво стърчиш като лалугер.

Не знам отде да мина по дола ли или по баира рече Нейчо и усети че гласът му беше се позасякъл.

Зад. 3. ***Напишете текст около две страници на тема: „Смелостта да бъдем различни“.***

Всеки изпитен вариант включва само една тема в третата задача.